

între eroul legendar Novac și căpitanul de oști al lui Mihai Viteazul⁶, totuși numele eroului, care este de origine sirbească, atmosfera și viața înfățișată de balade — care de cele mai multe ori este cea de dincolo de Dunăre — și, în sfârșit, faptul că același Novac este și eroul unor balade populare sirbești ne îndreptățesc să credem că avem de-a face cu o influență și nu cu o simplă coincidență.

Iată un fenomen folcloristic, în a cărui rezolvare cercetarea faptelor istorice joacă rolul principal, confirmând eventualitatea unui împrumut.

* * *

Baladele și bilinele sînt vechi cîntece populare epice cu conținut eroic și social. Aceste cîntece populare redau trecutul istoric însă, spre deosebire de cîntecele istorice, unde de cele mai multe ori faptele povestite au proporții reale, iar eroii cîntați sînt personaje istorice, bilinele și baladele formează un gen deosebit. Din punct de vedere al conținutului și al legăturii cu realitatea istorică, bilinele și baladele ocupă un loc de trecere, putînd fi socotite ca un gen intermediar între basm și legendă, pe de o parte, și cîntecul istoric, pe de alta. Atît în basme și legende, în biline și balade, cît și în cîntecele istorice, își găsesc intruchiparea idealurile și concepțiile poporului, viața lui sub aspectele cele mai variate. În fiecare din aceste genuri însă există un anumit grad de respectare a adevărului istoric. Basmul, de exemplu, este genul care se leagă cel mai puțin de istorie, de evenimentul și fapta istorică, ca atare. În basm, locul și timpul desfășurării acțiunii nu sînt niciodată determinate; de aceea nu putem afla cînd și unde s-au petrecut cele povestite; sîntem introduși chiar de la primele momente ale povestirii într-o lume nereală, într-o atmosferă « de basm »: « A fost odată ca niciodată; că de n-ar fi nu s-ar mai povesti; de cînd făcea plopșorul pere și răchita micșunele; de cînd se băteau urșii în coade; de cînd se luau de gît lupii și mieii de se sărutau îmbrățișîndu-se; de cînd se potcovea puricele la un picior cu nouăzeci și nouă de oca de fier și s-arunca în slava cerului de ne aducea povești »⁷ sau « В некотором царстве, в некотором государстве... », « В некоем царстве, не в нашем государстве жили... »⁸ etc.

În biline și balade, deși fantasticul, miraculosul ocupă un loc destul de însemnat, eroii fiind de cele mai multe ori înzestrați cu calități supraomenești, iar cadrul în care trăiesc și acționează fiind străbătut și el de elementul fantastic, totuși evenimentele, faptele istorice de seamă și-au găsit, într-un fel sau altul, reflectarea.

Conținutul baladelor și bilinelor se referă la diverse epoci istorice, făcîndu-se ecoul evenimentelor care au avut loc de-a lungul veacurilor, începînd din momentul apariției pînă în momentul culegerii lor. În legătură cu aceasta, problema stabilirii momentului apariției bilinelor și baladelor prezintă mari greutăți. Referindu-ne la biline, cu toate că materialul ce stă la dispoziția cercetătorilor este foarte vast, e greu să legăm apariția lor de o anumită perioadă istorică. Marea majoritate a bilinelor au fost culese la sfîrșitul secolului al XIX-lea, iar unele din ele chiar în secolul al XX-lea. Deci, din momentul

⁶ Vezi Bogdan Petriceicu Hasdeu, *Etimologicum magnum Romaniae*, București, 1893, p. 2260.

⁷ Petre Ispirescu, *Legendele sau basmele romînilor*, Craiova, 1932, p. 57.

⁸ A. N. Afanasiev, *Народные русские сказки*, vol. III, Moscova, 1958, p. 184.